

3. Голов С.Ф., Єфіменко В.І. Фінансовий та управлінський облік. Київ, 1996. 554 с.

4. Косташ Т.В., Смола М.Р. Роль управлінського обліку в прийнятті управлінських рішень. *Ефективна економіка*. 2021. № 10. URL: https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2567/1/Kostash%20Т.%2С%20Smola%20%D0%9C.%20_article.pdf

5. Шевців Л.Ю. Управлінський облік: навчальний посібник. Львів : Растр-7, 2022. 642 с.

6. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV, поточна редакція 03/09/2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 14.02.2025).

РОЛЬ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИ УПРАВЛІННІ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

Янчева А.М., кандидат економічних наук, професор,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1231-531X>

Акімова Н.С., кандидат економічних наук, професор,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8608-8757>

Спіцина Н.В., кандидат економічних наук, доцент,
Харківський національний університет міського
господарства ім. О.М. Бекетова, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7903-3504>

Розробка та реалізація продуманої концепції та надійної системи забезпечення економічної безпеки організації є необхідними умовами забезпечення її економічної безпеки (спроможності), своєчасного попередження, виявлення та усунення можливих небезпек і загроз, нейтралізації ризиків.

Важливими факторами забезпечення економічної безпеки організації є її ресурсні можливості, моделювання загроз, послаблення впливу дії деструктивних (негативних) чинників (невизначеності тощо), відповідне меті та завданням організації інформаційне забезпечення, оптимізація ухвалюваних управлінських рішень, а також узгодження інтересів і цілей усіх учасників організації.

Обліково-аналітична система, у цьому контексті, виконує кілька важливих функцій: інформаційна функція забезпечує управлінців необхідними даними для оцінки поточного стану економічної безпеки, прогностична функція дозволяє аналізувати можливі сценарії розвитку подій та виявляти потенційні загрози, а контролююча функція допомагає оцінювати ефективність управлінських рішень та забезпечувати своєчасну реакцію на зміни у зовнішньому середовищі [1].

Відтак актуальним є розгляд механізмів зміцнення економічної безпеки господарюючих суб'єктів з погляду вдосконалення їх обліково-аналітичного забезпечення.

Обліково-аналітичне забезпечення є важливою складовою системи управління підприємством і відіграє ключову роль у забезпеченні його економічної безпеки. Це система, яка охоплює збирання, обробку, аналіз та інтерпретацію економічних даних, що використовуються для прийняття рішень щодо забезпечення стійкості підприємства до ризиків і загроз [2].

Система обліково-аналітичного забезпечення включає в себе кілька основних елементів: фінансовий облік надає інформацію про фінансовий стан підприємства, його активи, зобов'язання, доходи та витрати; управлінський облік забезпечує інформацію для внутрішнього використання, спрямовану на аналіз і контроль діяльності окремих підрозділів підприємства; внутрішній аудит здійснює контроль за дотриманням внутрішніх стандартів і процедур, що сприяє виявленню слабких місць у системі економічної безпеки; аналіз ризиків оцінює ймовірність виникнення загроз для економічної безпеки та розробляє плани щодо їх мінімізації [3]. Обліково-аналітичну інформацію ми розглядаємо як суттєвий внутрішній фактор забезпечення економічної безпеки при управлінні організацією.

Забезпечення сталого функціонування організації потребує реалізації комплексу спеціальних заходів щодо забезпечення економічної безпеки та засобів захисту, заснованих на внутрішньофірмовій концепції стратегії та політиці економічної безпеки, аналізі та оцінці ризиків і загроз, можливих для даної організації в конкретний період часу.

Нині в науковій літературі наводяться різні формулювання концепції економічної безпеки організації.

На думку багатьох авторів, концепція економічної безпеки організації являє собою систему поглядів, ідей, цільових установок, пронизаних єдиним задумом на проблему безпеки основних

об'єктів безпеки організації. Така концепція включає систему заходів, шляхів, напрямів досягнення поставлених цілей і створення сприятливих умов для досягнення цілей організації в умовах невизначеності, а також існування внутрішніх і зовнішніх загроз. При цьому концепцію розглядають не як детальну програму або план забезпечення економічної безпеки, а як принципову позицію, задум, систему поглядів, вимог і умов організації заходів економічної безпеки на різних етапах і рівнях економічної діяльності, логічну схему (програму) функціонування системи забезпечення економічної безпеки організації [4].

Система економічної безпеки організації виконує такі основні завдання, що становлять комплекс захисних заходів:

- аналіз реальних і потенційних загроз безпеці організації;
- оцінка загроз;
- планування комплексу заходів щодо локалізації загроз;
- реалізація комплексу заходів протидії загрозам.

Одним із найважливіших чинників забезпечення економічної безпеки організації є сукупність її корпоративних ресурсів. Корпоративні ресурси – економічні чинники, які використовують власники та керівники організації для досягнення поставлених цілей її функціонування. Основними корпоративними ресурсами організації є: ресурс капіталу, ресурс персоналу, ресурс інформації та технології, ресурс техніки та обладнання, ресурс прав. Зі сказаного випливає, що обліково-аналітична інформація являє собою економічний фактор – інформаційний корпоративний ресурс організації, без якого нормальне функціонування системи забезпечення її економічної безпеки не є можливим.

Використання обліково-аналітичної інформації (ОАІ) у процесі управління організаційною системою дає змогу виявляти відхилення фактичного результату її функціонування від бажаного. При цьому ОАІ є основою для утворення замкнутих контурів з негативним зворотним зв'язком в економічній системі, що визначає процеси саморегуляції та автокорекції в системі управління в умовах значної нестабільності середовища. Такий метод управління зумовлює ключову роль обліково-аналітичної інформації як внутрішнього чинника в забезпеченні економічної безпеки при управлінні організацією.

У сучасній економічній літературі характеристика категорії «обліково-аналітична інформація» розкривається, головним чином, через зміст понять «бухгалтерський облік», «економічний аналіз», «аудит», «інформація», «безпека», «організація», «управління», «система»

тощо. Обліково-аналітична інформація являє собою істотний внутрішній фактор забезпечення економічної безпеки при управлінні організацією. У зв'язку з цим необхідні науковий аналіз і синтез категорії «обліково-аналітична інформація», а також дослідження процесу формування ОАІ в організації.

Обліково-аналітична інформація, що відображає фактичні результати діяльності організації, належить до внутрішніх інформаційних чинників забезпечення її економічної безпеки.

ОАІ є обов'язковим компонентом інформаційної функціональної складової системи економічної безпеки організації. Крім того, обліково-аналітична інформація – компонент силової функціональної складової системи економічної безпеки організації, оскільки формування і використання ОАІ тісно пов'язане з розв'язанням проблем у сфері забезпечення інформаційної безпеки організації.

На підставі вищевикладеного зробимо такі висновки.

1. Використання комплексу обліково-аналітичної інформації в процесі управління організацією підвищує рівень її економічної безпеки внаслідок інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності організації. Таке забезпечення дає можливість оцінити можливі негативні впливи на стан економічної безпеки організації, проаналізувати ефективність вжитих заходів щодо забезпечення економічної безпеки організації, оцінити збитки від негативних впливів на діяльність організації.

2. Використання комплексу обліково-аналітичної інформації в системі забезпечення економічної безпеки організації дає змогу послабити вплив факторів господарських ризиків (наприклад, виробничих, фінансових, комерційних) за рахунок зменшення невизначеності її внутрішнього середовища, що дає змогу поліпшити результат функціонування організації. Зокрема, це може забезпечити можливість подовжити життєвий цикл організації на етапі стабільності.

3. Використання комплексу обліково-аналітичної інформації в процесі управління організацією дає змогу запобігти низці конфліктних ситуацій, що можуть виникнути між цілями функціонування та розвитку організації із зовнішнім і внутрішнім середовищем, або запобігти деяким зовнішнім і внутрішнім загрозам. Наприклад, запобігти загрозам конкуренції та поглинання необґрунтованості товарної, цінової та збутової політики, зниження ефективності використання ресурсів тощо.

Аналіз чинників, що впливають на економічну безпеку організації, має вирішальне значення для контролю і раннього виявлення ознак її економічної неспроможності (банкрутства). Дослідження та оцінка результатів функціонування організації на основі комплексу ОАІ дає змогу своєчасно і цілеспрямовано коригувати фінансово-економічну діяльність організації, що визначає важливу роль цього інформаційного фактора в забезпеченні її економічної безпеки.

Література:

1. Згоранець М.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства: thesis. 2021. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/54636> (дата звернення: 14.02.2025).
2. Томчук В., Сердюк Ю. Теоретичні засади обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємств. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. № 3. С. 232-237. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.03.232>
3. Vasylishyn S. Conceptual bases of functioning of accounting and analytical support for economic security management of enterprises. *Accounting and finance*, 2020, no. 3(89), pp. 12-21. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-3\(89\)-12-21](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-3(89)-12-21)
4. Ковтуненко Ю.В. Забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання на основі заходів конкурентної розвідки. *Теорії конкуренції та практики визначення конкурентоспроможності в умовах безпекоорієнтованого розвитку*: колективна монографія. Одеса : ОНПУ, ІДГУ. 2020. 162 с.

ОБЕРНЕНИЙ МЕТОД АМОРТИЗАЦІЇ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ОСНОВІ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ ВІД ІНШОЇ НЕОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сук П.А., доктор економічних наук, професор,
Відокремлений підрозділ Національного університету
біоресурсів і природокористування України
«Ніжинський агротехнічний інститут», м. Ніжин, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8556-7123>

В умовах глобальних змін і трансформацій у світовій економіці підприємства повинні використовувати необоротні активи.

Необоротні активи – це засоби праці, які можуть бути в обороті більш ніж один раз і мають очікуваний строк корисного використання (експлуатації) понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).